

dobre praktyki integracji migrantów i uchodźców

Doświadczenia z mobilności Erasmus+ we Włoszech

Materiały edukacyjne opracowane przez Związek Organizacji Sieć Współpracy
Barka na podstawie wizyt we Włoszech w Consorzium Sale della Terra

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dlaczego powstał ten przewodnik?

Wizyta we Włoszech umożliwiła poznanie rozwiązań stosowanych w zakresie przyjmowania i integracji migrantów oraz uchodźców. Celem publikacji jest przedstawienie dobrych praktyk, które mogą stanowić inspirację dla organizacji i instytucji działających w Polsce.

Uniwersytet Ludowy Sieci Barka i Consorzium Sale della Terra		
		
12 dni edukacji	30 uczestników	partnerstwo

Zorganizowaliśmy 3 mobilności grupowe, każda dla 10 słuchaczy Uniwersytetu Ludowego Sieci Barka. Uczestnicy odwiedzili małe włoskie miasteczka – Pietrelcina, Santa Paolina, Torrecuso oraz Petruro Irpino – liczące od 300 do 3000 mieszkańców. Miasteczka te realizują program konsorcjum Rete Economia Civile „Sale della Terra”, którego celem jest wspieranie integracji osób z doświadczeniem uchodźczym w ramach inicjatywy Piccoli Comuni del Welcome.

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Dlaczego integracja jest ważna?

Dlaczego warto przygotować system integracji?

Przygotowanie się do systemu recepcji migrantów i uchodźców, mądre i przemyślane podejście, jest bardzo ważne. Z poszanowaniem praw międzynarodowych, praw człowieka i zasad integracji, to inwestycja w dobro społeczne Polski. Migracja ludności jest nieunikniona i żadne mury tego nie powstrzymają. Pytanie, czy podejmiemy decyzję, że osoby z zewnątrz będą oceniane jako zagrożenie (i w ten sposób staną się zagrożeniem), czy jako potencjał (którym mogą się stać). To proces trudny, ale możliwy.

Kwestia obaw przed zagrożeniem działaniami hybrydowymi: nie każda osoba starająca się o ochronę w Polsce stwarza zagrożenie. Ten strach nie może być podstawą do odrzucania osób w bardzo trudnej sytuacji, np. na granicy z Białorusią. Nie można absolutnie odmawiać ubiegania się o azyl tym osobom, łamiąc w ten sposób prawo międzynarodowe. To, co powinniśmy robić, to wypracować system usprawniający identyfikację osób stanowiących zagrożenie, a nie blokować prawo do azylu.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Rekomendacje:

- skracanie procedur azylowych i umożliwienie szybkiego dostępu do pracy: Ważne jest, aby proces ubiegania się o azyl był jak najkrótszy, a osoby ubiegające się o ochronę miały jak najszybszy dostęp do rynku pracy. Nie powinny być izolowane od społeczności, w której się osiedlają.
- Znaczenie kontaktu międzyludzkiego: Integracja wspierana jest poprzez prace, naukę języka, dostępu do informacji o nowym kraju oraz wsparciu psychologicznym, to przyspiesza proces adaptacji i pomaga zapobiegać konfliktom.
- Istotne jest zbieranie informacji na temat różnych modeli przyjmowania i integracji migrantów poprzez wizyty studyjne w innych krajach i zapraszanie ekspertów, co pozwala na wypracowanie optymalnych rozwiązań.
- Kluczowe jest edukowanie i przygotowywanie społeczności do przyjęcia i akceptacji migrantów z różnych kultur, to sprzyja zdrowemu współżyciu.
- Przeciwdziałanie wyludnianiu małych miejscowości: rozwiązaniem może być system recepcyjny dla uchodźców, który przyniosłby korzyści zarówno dla migrantów, jak i lokalnym społecznościom.

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Jak działa system SAI?

Integracja

Fakty	Mity
Dostęp do rynku pracy jest jednym z najważniejszych czynników skutecznej integracji.	Migranci nie chcą pracować.
Dobrze przygotowany system zwiększa bezpieczeństwo wszystkich mieszkańców danej społeczności lokalnej.	Integracja zagraża bezpieczeństwu.
Mimo popełnionych błędów, system włoski w wielu przypadkach odpowiada na potrzeby osób przybywających z różnych stron świata.	Skuteczna integracja jest niemożliwa.

Co warto zapamiętać?

Włochy nie są krajem, który nie ma problemów z migracją. Popętniono wiele błędów. To, co widzieliśmy - model ośrodków SAI, jest "szczęśliwą wyspą".

Gdyby w ten sposób działała recepcja uchodźców od momentu ich przybycia do Włoch, ich integracja byłaby o wiele łatwiejsza. Niestety, tak nie jest.

Czas oczekiwania na wejście do ośrodków SAI jest bardzo długi i tylko niektórym osobom udaje się do nich dostać.

Najważniejsze uwagi:

- ☐ Integracja zaczyna się od pierwszego dnia.
- ☐ Praca jest najlepszym narzędziem integracji.
- ☐ Edukacja zmniejsza stereotypy.
- ☐ Kontakt buduje zaufanie.

Dobra praktyka	Dlaczego działa?	Możliwość zastosowania w Polsce
małe ośrodki	łatwiejsza integracja	wysoka
indywidualny opiekun	szybsza adaptacja	wysoka
nauka języka od pierwszego dnia	samodzielność	bardzo wysoka
kontakt z mieszkańcami	mniej stereotypów	bardzo wysoka

Integracja to proces dwukierunkowy: dotyczy zarówno osób migrujących, jak i instytucji oraz społeczności przyjmującej. Doświadczenia włoskie pokazują, że największe efekty przynoszą działania łączące szybkie wsparcie pierwszego kontaktu, naukę języka, wejście w edukację i rynek pracy oraz budowanie relacji społecznych – prowadzone w partnerstwie lokalnym.

Źródła:

- System SAI: [Un'analisi della normativa contenuta nel Decreto Legge n. 20 del 2023 \(c.d. DL Cutro\) - Progetto Melting Pot Europa](#)
- Podręczniki: [Manuali](#) | [RETESA](#)
- Akty prawne: [Decreto Legge 21 ottobre 2020, n.130 - convertito con modificazioni in Legge 18 dicembre 2020, n.173](#) | [RETESA](#)

”

**Prawdziwa podróż odkrywcza nie polega na
szukaniu nowych lądów, lecz na nowym spojrzeniu.**

– Marcel Proust

”

Czym jest Uniwersytet Ludowy Barki?

To program edukacji formacyjnej prowadzony przez organizacje członkowskie Sieci Współpracy Barka. Jest to przestrzeń dla dorosłych, którzy chcą się rozwijać, zdobywać nowe umiejętności, działać społecznie i budować relacje oparte na solidarności.

Uniwersytet Ludowy Sieci Barka działa na rzecz rozwoju umiejętności i wiedzy oraz podnoszenia kluczowych kompetencji słuchaczy w ramach organizacji członkowskich Sieci Barka. Kształtuje u nich postawy obywatelskie.

Program edukacyjny

Program spotkań jest opracowywany w konsultacjach z przedstawicielami grupy docelowej. Organizowane są spotkania z mieszkańcami domów wspólnotowych i mieszkań treningowych, uczestnikami programów reintegracji społeczno-zawodowej, pracownikami przedsiębiorstw społecznych. Osoby te należą do Rady Programowej Uniwersytetu Ludowego Barki.

Przykładowe poruszane tematy:

- Dylematy etyczne – sztuka prowadzenia debat
- Aktywny obywatel – od bierności do aktywności
- Przywództwo grupowe – od podopiecznego do lidera
- Komunikacja – od dyskryminacji do solidarności
- Wspólnota lokalna i środowisko – nasze małe ojczyzny
- Zarządzanie budżetem
- Trening umiejętności społecznych
- Rozwój osobisty i zakorzenienie we wspólnocie
- Społeczna gospodarka rynkowa
- Rola animatora/przedsiębiorcy społecznego

Uniwersytet Ludowy łączy ludzi:

- 👤 osoby długotrwale bezrobotnych i uczestników programów reintegracji społeczno-zawodowej;
- 🏠 osoby w kryzysie bezdomności (w tym mieszkańców wspólnot i mieszkań treningowych);
- 👉 pracowników i liderów przedsiębiorstw społecznych.

Nasze działania w ramach Uniwersytetu Ludowego poddajemy regularnej ewaluacji

- ankiety ewaluacyjne (ankiety satysfakcji);
- testy wiedzy (przed i po);
- grupy fokusowe (spotkania ewaluacyjne);
- wywiady;
- raporty uczestników.

